

ЗДРАВИЕ

излиза два пѣти въ мѣсецъ, на
всѣко 1 и 15 число.

Цѣната

на в. „Здравие“ съ испращането:
за година седемъ лева, за 6 мѣ-
сеца — четири лева, отдѣлний
брой — 30 ст.

Обявления

се приематъ съ плата по 30 ст.
за единъ редъ.

ЗДРАВИЕ**АБОНАТИТЪ**

въ гр. Варна се приематъ въ кни-
жарницата на А. В. Велчева.

Абонатитъ въ Княжеството се
адресиратъ направо до редакцията
въ гр. Варна.

Въ Источна Румелия
абонатитъ внасятъ спомоществова-
ния си (35 гроша, тѣ не въ
марки) на г. П. Карловскій
въ Пловдивъ.

ОВЩОДОСТЪПЕНЪ МЕДИЦИНСКИЙ И ХИГИЕНИЧЕСКИЙ ВЪСТНИКЪ

PER NOSTEM AD LUCEM!

ОТЪ МРАКЪ КЪМЪ СВѢТЛИНА!

СЪДЪРЖАНИЕ: V международенъ хигиенически конгресъ въ Хиа (край). Отъ д-ра Н. Брадель. — Пие-
нето на вода. — Предназначенето отъ шарката въ Англия. Отъ д-ра П. Горовицъ. — Предназначенето при-
саждане срѣщу холерата. — Домашна медицинска по-
мощъ противъ болѣстнитъ мѣсечни очистиания. Отъ д-ра Ск. Преводъ Т. Георгиева. — Обществено
живото: распореджението на Софийскитъ кметъ;
оплакаван на българскитъ вѣстници. — Мистиа тро-
ника: матурирени испити; скжнотилни и водоснаб-
женето. — Лкарска корреспонденция. — Смысь.
— Метер. бълъжъ. — Отъ редакцията. — Обявления.

V Международенъ хигиенически конгресъ въ Хага.

(21—27 Августъ н. с. 1884 година).

Отъ д-ра Н. Брадель.

(Край.)

Въ секцията за демографията (въ която, да кажъ въ скобкѣ, твъртъ малко души зе-
махъ участие) между другитъ най-дѣятелно
участие вземахъ статистицитъ: Куммеръ
изъ Бернъ и Бѣкъ изъ Берлинъ.

Положенията, които г. Куммеръ защита-
ваше сж слѣдующитъ:

1) статистическитъ бюра на разни дър-
жави трѣбва да изразяватъ смъртността на
тѣхното население по единъ начинъ, който
да показва не само годишното число смъртни
случаи на 1000 жители, нъ также и смърт-
ността по отдѣлни классове на възрастта.

Желателно е, щото бюлетинитъ за смърт-
ността да показватъ или да позволяватъ
исчисленето при помощта на обнародва-
нитъ цифри:

смъртността у първата година на жи-
вота (0 год.); смъртността слѣдъ 4 годи-

шенъ периодъ (1—4 г. включит.); слѣдъ
този периодъ смъртността у классове на
възрастта по 5 год. до възрастта 20 или
25 год., слѣдъ една възраст, опредѣлена
по между-народно съглашение; смъртностъ
да се изброява по классове на възрастта
отъ 10 години;

2) всичкитъ указанія относително смърт-
ността въ различнитъ професии или вслѣд-
ствие разни причини на смъртта трѣбва да
бждъ направени съобразно съ горѣказа-
нитъ классове на възрастта;

3) причинитъ на смъртта, относително
които особено е желателно да се уреди
международно сравнение, трѣбва да сж точно
изброени и опредѣлени.

Като допълнение и по-подробно развитие
на горнитъ предложения отъ Бернския ста-
тистикъ служтъ слѣдующитъ предложения
отъ Берлинския статистикъ Бѣкъ: въ ста-
тистическото изброяване (calcul) смърт-
ността, по причинитъ на смъртта, важно е
да се зема въ внимание разликата въ въз-
растта на умрѣлитъ, тѣй щото:

1) относителната смъртностъ на всѣки
классъ възраст, сирѣчь, пропорцията на
умрѣлитъ къмъ 1000 живи, — да бжде рас-
предѣлена по причинитъ на смъртта, за да
се покаже относителната смъртностъ отъ
всѣка причина на смъртта;

2) общото число умрѣли отъ всѣки классъ
възраст, произхождение отъ таблица за
смъртността, построена по строга метода,
да бжде распредѣлена по причинитъ на смър-
тта тѣй, щото общото число умрѣли отъ

всѣка възраст да може да показва каква частъ отъ смъртността на цѣлото население принадлежи на всѣка причина.

Едно отъ блѣстящитѣ съобщения на конгреса бѣше съобщението, което направя г. Жюль Рошаръ, директора на санитарното управление въ Франция.

Г. Рошаръ е извѣстенъ не само като ученъ, нъ и като ораторъ. Неговата рѣчь въ общото засѣдание на конгреса обърна на себе си голѣмо внимание.

Темата е: «економическа стойностъ на човѣческия животъ». Идеитѣ и заключенията на автора сж и оригинални и любопитни, за това ще се помжж да ги изложж по възможностъ по-подробно.

Преди д-ръ Рошаръ още никой не е оцѣнявалъ съ франкове економическата стойностъ на човѣческия животъ.

Въ основание на своето разсуждане той полага слѣдующитѣ три афоризма:

1) всикакъвъ видъ разноси, направени въ името на хигиената, е вече економия;

2) най-много разноси изисква болестта (ако не смъртта);

3) относително обществото, най-раззорителното нѣщо е расточителността съ човѣческия животъ.

Въ правствено отношение човѣческия животъ нѣма цѣпа, въ материялно отношение той има економическа стойностъ. Закона признава тази стойностъ; тя се измѣнява съобразно съ врѣмето, народитѣ и обстоятелствата. Въ нашия вѣкъ, тази стойностъ се опредѣля въ 4 елемента: полъ, възраст, мѣстопребиванне и общественно положение.

На основание тѣзи съображения французския народъ може да бжде раздѣленъ на нѣколко малки групи, економическата стойностъ на които въ 1880 г. е представлявала най-малко 41,321,236,656 фран., тѣй щото средне економическата стойностъ на единъ французинъ е равно 1097 фран. Ежегодния данокъ, който Франция плаща на смъртта е 940,686,444 фран., а съ разноситѣ за погребение почти 1 милардъ; боледуването (лѣкуване, загуба отъ труда) струва на Франция 708,420,583 фран. а заедно съ загубата отъ умрѣлитѣ получава се огромната сума 1,649,107,027.

Ако би било възможно да се уменши тази загуба, поне на $\frac{1}{10}$, то би се получило ежегодна економия 165 милиона франка, които би съставили великолѣпенъ санитаренъ бюджетъ. Че таквъзъ уменшенне, и даже по-голѣмо, е възможно, то се види отъ послѣдующитѣ съображения на оратора.

Най-смъртоноснитѣ болѣсти сж епидемическитѣ. По самиятъ си характеръ и ещжностъ, тѣ трѣбва рано или късно да изчезнатъ, и тѣ бихж изчезнали много по-скоро, ако свѣтитѣ на хигиената бихж се вземали въ много по-серпозно внимание.

Историята на медицината ни доказва това. Въ продължение на 52 години леваатипската чума е скосила 100 милиона души; въ XIV-то столѣтие черната чума е покосила четвъртата частъ отъ населението. Сега тѣзи епидемически болѣсти иматъ само историческо значение. Чумата, холерата и жѣлтата треска не трѣбвало би вече да се проявяватъ. Холерата, само въ Франция, въ петъ епидемии е отнесла 346,478 жъртви.

Разнитѣ видове спаници струватъ годишно на Европа повече отъ 300 милиона фран. загуба, която лесно би се намалила на половина, ако се вземяхж строги санитарни мѣрки; само отъ едрата шарка (variola) Франция ежегодно губи 7,387,000 фран., тогазъ, когато само десетата частъ отъ тази сума би била предостаточна за устройството по всичката страна правилна вакцинация, за смѣтка на държавата.

Коремния тифусъ (Typhus abdominalis) е бичътъ на европейскитѣ армии. Отъ 2,834,600 души солдати ежегодно умираатъ само отъ тифусъ 5,669 души. Ако оцѣнимъ единъ здравъ младъ солдатинъ въ 6000 фран., ще получимъ загубата 34,014,000 фран. Тази болѣсть може почти съвсѣмъ да изчезне, ако се направяше добра ассенизация, която, разбира се, ще струва много пари.

Желателно е, щото всѣка държава да си направя санитарния кадастръ и държавата да помага на бѣднитѣ общини за подобрене санитарното имъ състояние.

Трескитѣ отъ блатата поглжцатъ огромни сумми. Но тѣ веднага ще се изгубятъ, щомъ се изсушатъ блатата.

Това не сж утопии! казва оратора, това всичко е достижимо!

За распространението на тѣзи идеи ний трѣбва да дѣйствуваме върху общественото мнѣние. За това ний трѣбва да се ползуваме съ печата, съ трибуната на народнитѣ събрания, съ училището, съ конгреситѣ и хигиеническитѣ общества.

За да ги осъществимъ обаче е мжно, защото се искатъ пари. Но колкото и голѣми да сж първоначалнитѣ разходи, тѣ отпослѣ ще се исплатятъ, стига само да се образува първоначално единъ фондъ. Но бюджета на повечето народи е претогарентъ, ще кажете!

Тогазъ нека военния бюджетъ да дойде на помощъ на хигиената и послѣдната ще му заплати сторицею въ случай на война, като му представи многочислени силни защитници на отечеството.

Европа въ мирно време харчи ежегодно 2,903,000,000 фран. за войска. Нека намали малко числото на войската, и ето санитарния фондъ готовъ!

«Азъ не си играя», каза оратора, съ безопасността на отечеството ми, когато народната честъ диктува, когато отечеството трѣбва да не жали златото, както не жали кръвта на своитѣ дѣца. Въ врѣме на отечественно бѣдствие народитѣ ставатъ раточители, но обстоятелствата вече се измѣнихъ. Ерата на великитѣ войни е на свършване. Тѣ ще изчезнатъ подобно на великитѣ епидемии. Ний лично пѣма да дочакаме вѣченъ миръ, може би и нашитѣ внуци пѣма да го видятъ, но неговия часъ ще настане и това предвидение утѣшава ни до нейдѣ за печалното настояще. Това е, може би, една иллюзия, която азъ лаская, но азъ ще я пазя до послѣдния день на живота си».

Послѣ съобщението на г. Рошара заслужава голѣмо внимание съобщението на д-ръ Матнасъ Ротъ изъ Лондонъ. Д-ръ Ротъ е Венгерець; той е емигриралъ въ Лондонъ въ 1848 год. Д-ръ Ротъ специално се занимава съ дѣтската хигиена, но особено съ въпросъ за предупреждение ослѣпяването. Д-ръ Ротъ е основалъ даже общество съ тази цѣль.

Отъ долонзложенното съдържание на мемуара на Д-ръ Рота всѣки ще се убѣди, че това нещастие е повече распространено, отъ колкото се предполага и че (което е по-важно) въ голѣмото число случай може да бжде предупреждено.

За да се предупреди ослѣпяването нужно е:

- 1) да се изучатъ причинитѣ му;
- 2) да се узнае до колко тѣзи причини сж отстранени и
- 3) да се укажътъ средствата за това.

Своето четение д-ръ Ротъ иллюстрираше съ голѣма диаграмма, въ която разноцѣтнии стълбове разна височина показватъ процентното участие на разнитѣ причини на слѣпотата. Най-високия стълбъ представлява офталмията¹⁾ на новороденитѣ, която дава 11% слѣпи. Този стълбъ е стълбъ на материнното невѣжество, споредъ сполучливото изражение на д-ра Рота.

Като оставямъ на страна причинитѣ на слѣпотата, защото имжтъ съвсѣмъ специаленъ интересъ, ще приведа пѣколко цифри изъ мемоара на д-ра Рота.

Въ Европа има около 320,000 слѣпи, 1 на 1000 жители. Ако пресметнемъ обдържанieto имъ по 1 л. въ день, то ежегодно се разнася за тѣхъ една сума отъ 116,000,000 л. Ако допуснемъ, че едната третина (106,000 слѣпи) не произвежда никаква работа, то загубата отъ това е 63,600,000 л. (300 деня работни въ годината по 2 лева въ деня).

Презъ послѣднитѣ 5 години Английското общество за предупреждение слѣпотата енергично проповѣдва идеята, че не бива да има слѣпи; че двѣтѣ третини слѣпи би могли да не бжджтъ слѣпи. Това общество е издало и разпрѣстнало съ тази цѣль около 80,000 печатни листа брошури, обявления и пр. Сжщото общество е назначило премия отъ 2000 лева, за най-доброто съчинение относително «причинитѣ за слѣпотата и средствата за предупреждението ѝ». IV Хигиенически конгресъ въ Женева, въ 1882 година, избра изъ между си жюри, което да се произнесе въ настоящия конгресъ върху представенитѣ му съчинения. Премията по-

¹⁾ Очно възпаление.

лучи профессора на офталмологията въ Лиежкия университетъ г. Фуеъ.

Пиенито на вода.

Прочутиятъ хигиенистъ, профессоръ Ре-кламъ, редакторъ на в. «Gesundheit» (Здравие), обръща вниманието на обществото, че водата има твърдъ важно значение за поддържане на животътъ. Най-новитъ медицински изслѣдвания показватъ гибелното влияние върху челоуѣкътъ и животнитъ, ако тѣ губятъ бързо водата изъ кръвта си. У хора, които не пиятъ достатъчно количество вода, се забѣлѣзва малко-по-малко намаляване на кръвта, тѣлото не се храни като слѣдва, изгубва се развиването на топлината му, силитъ се намаляватъ и приближава смъртъ.

Твърдъ полезно е да пие челоуѣкъ вода пѣколко пѣти на день, а именно: всѣко сутрѣнь, на гладно сърдце, вечеръ, преди да си легне и подиръ всѣко гжесто ѣденне. Водата подиръ ѣденне спомага за смиланне на храната, а сутрѣнь и вечеръ водата очисти стомахътъ отъ слизъ.

Колко хиляди хора грѣшжтъ противъ това просто и естествено правило! Има хора, които се препоржчатъ съ пѣкоя си гордостъ, че никога не пиятъ вода, нѣ само ракия, вино, бира и кафе! Нѣ глѣдайте, колко силни хора има по селата, а какво ѣдатъ и пиятъ? Селенинтъ редовно живе и работи, сутрѣнь отива на чешмата, умива се и се напива съ вода, подиръ се нахраня и отива по работата си; виното се употребява, като роскошь, умѣренно и рѣдко. По пѣкои села, въ края на зимата, бързатъ да свършатъ виното си, за да не имъ бърка пролѣтнитъ работи. Тако селенетъ разбиратъ умѣренность.

Горѣописаниятъ редъ за пиенето на водата, ако точно и дълго време се слѣдва, е въ състояние да излѣкува много болѣсти у хора, които веджтъ сѣдящъ животъ, спрѣчь — кабусъ, катарръ на стомахътъ и проч.

Предпазването отъ шарка въ Англия.

Отъ д-ра П. Горовица.

Мисля, че на читателитъ на в. «Здравие» ще бѣде занимателно слѣдующето описание, което извличамъ отъ в. «The sanitary record», за мъркитъ срѣщу шарката.

Най-лошиятъ градъ, въ който върлува шарката и най-малко се присаждатъ дѣца, е въ Англия — Лейчестеръ съ 140,000 жители. Маркаръ предпазителното присаждане и да е тука задължително и неиспълненнето му строго се наказва, все пакъ само една половина отъ всичкитъ дѣца се присаждатъ; всѣка седмица въ Лейчестеръ има до 80 сѣдебни преслѣдвания за неиспълнението закона за присаждането. Вслѣствие на това правителството е задължило, подѣ страхъ на парична глоба, лѣкаритъ и притѣжатели на домоветъ да му явяватъ за всѣка една заразителна болѣстъ; на лѣкаритъ се отпуща за това едно възнаграждение.

Щомъ се получава заявление за случай на шарката, властта на-минута съобщава презъ телефонъ въ болницата, отъ която се испраща особенъ фактонъ да вземе болниятъ; въ сѣщото време въ кѣщата се явява санитарниятъ чиновникъ, който заведжа не само болниятъ, нѣ и всичкитъ му близки, които се докоснавали до него, въ болницата, за да пазятъ тука карантинна 14 дня. Въ послѣдне време, вмѣсто карантинна, се ограничаватъ само съ това, че заставляватъ близкитъ на болниятъ да правятъ въ болницата бани и имъ очистватъ (дезинфекциратъ) дрѣхитъ; въ сѣщото време кѣщата на болниятъ се дезинфекцира и близкитъ, подиръ 1—2 дня, се отпущатъ отъ болницата, нѣ тѣ и кѣщата имъ още се намиратъ дълго време подѣ надзорътъ на санитарниятъ чиновникъ.

Въ точението, на послѣднитъ шестъ мѣсеци имаше 29 случаи отъ шарка, въ които горнето распорѣждане е било приведено въ изпълнение, всѣкий пѣтъ съ превосходентъ успѣхъ. —

Предпазително присаждане срѣщу холерата.

Считаме за дългъ да съобщимъ най-кратко за предпазителното присаждане срѣщу холерата, което сега привлича всеобщото внимание на образованитъ свѣтъ. Въ статията ни върху холерата (пробни броеве на в. «Здравие») ний се докѣснувахме до откриването отъ доктора Кохъ на холериятъ микробъ; сега се правятъ опитвания върху практическото прилагане на това велико откриванне. Д-ръ Ферранъ отъ Тортоза, въ Испания, напѣрилъ, че този холериятъ микробъ, който предизвиква холерата, ако искусственно се размножава, има различни

видове на развиването си. Единъ отъ тѣзи видове има за свойство, ако чловѣкъ го приема, да предизвиква не важно и кратко болѣдувание, подиръ което чловѣкъ ужъ за винаги е предпазенъ отъ настоящата азиатска холера. Подобно нѣщо чловѣчеството практикува вече сто години относително шарката, отъ която хората се предварятъ чрезъ предпазителното присаждане на кравешката шарка. Тестно се разбира, че ако откриванieto на д-ра Феррана се потвърди, то ще прослави XIX вѣкъ, въ който се изнамери едно защително средство срѣщу една болѣсть, която похищава толкова милиони отъ чловѣчески жертви; нъ именно за това се изискватъ несъмнѣни доказателства въ истината на това откриваніе и е позволителна строга критика на съобщенитѣ извѣстия.

Една комиссія, състояща отъ членоветѣ на медицинската академия въ Барселона, потвърждава откриванieto отъ доктора Ферранъ; нъ макаръ тя и да се състои несъмнѣнно отъ знаещи лѣкари, все пакъ нѣма увѣреностъ, че тѣ сѫ изучавали холерниятъ микробъ и че тѣхното заключение е непогрѣшно. По тази причина сега тичатъ въ Алспра-малкиятъ градъ, гдѣто живѣе Ферранъ, медицински представители почти отъ всичкитѣ европейски държави, за да си съставятъ убѣждение за неговото откриваніе.

Д-ръ Ферранъ съобщава, че той присадилъ въ гр. Алспра 5432 чловѣка съ холерна материя, отъ които само 7 лица сѫ получили подиръ настоящата холера и нито единъ отъ тѣхъ не е умрѣлъ; отъ останалото население (10,500 жители), което не е било присадено, имало е 64 болни отъ азиатската холера, отъ които сѫ умрѣли 34 чловѣка.—Не е още официално доказано, че тѣзи цифри сѫ достовѣрни; испанското привѣтство е запретило по-нататъшнитѣ присаждания на холерата, до като назначената комиссія не потвърди резултатитѣ на станалитѣ вече присаждания.

Въ своето време, ний ще съобщимъ на читателитѣ си за резултатитѣ на това изслѣдваніе върху откриванieto на доктора Ферранъ.

Домашня медицинска помощъ противъ болѣстнитѣ мѣсечни очиствания.

Отъ д-ра СЕ.

Прев. Т. Георгиевъ.

Има много жени, у които мѣсечнитѣ имъ очиствания се придружаватъ съ болѣжки въ долната частъ на корема, особено предъ настѣпванieto на кръвта и въ първитѣ часове подиръ появяванieto ѝ. Въ нѣкои случаи тѣзи болѣжки

биватъ не твърдѣ силни и се продължаватъ малко време, тѣй щото женитѣ могатъ да блъдѣтъ на крака и не се считатъ за болни. А пъкъ въ други случаи, наопакъ, болѣжкитѣ при настѣпванieto на кръвта биватъ до толкова силни и чувствителни и се продължаватъ дълго време, щото извикватъ цѣлъ редъ разни припадѣци и принуждаватъ жената да легне въ постелката. Тѣзи болѣжки обикновено се захващатъ преди нѣколко часа (по нѣкога преди 24 часа и повече), до появяванieto на кръвта; испърво тѣ не биватъ много силни и се осѣщатъ по средата на долната частъ на корема (на мѣстото, гдѣто се намира матицата). Малко-помалко тѣ се усилятъ и отъ долната частъ на корема тѣ се разпространяватъ на-горѣ по цѣлия коремъ, тѣй сѣщо по странитѣ на грѣста и на горѣ по цѣлия грѣбъ и на доло по бедрата. Болѣжкитѣ биватъ жестоки, тѣ натискатъ, въсятъ и се появяватъ всѣки 5—10 минути, или се продължаватъ непрекъснато, като не даватъ на жената нито една минута спокойствие. По нѣкой пътъ болѣжкитѣ биватъ до толкова жестоки, щото жената не може да се намѣри мѣсто, свива се, върти се по постелката, натиска съ рацѣтѣ долната частъ на корема и безъ почивка пѣшка и вика; отъ силнитѣ болѣжки у нея се схваща дѣханieto и ти за това дѣхъ ту по-лека, ту по-скоро. У нервнитѣ и раздразнителнитѣ жени по-нѣкога се явива силенъ пристъпъ на истерика, нетърпимъ вѣкъ и плачъ. Слабитѣ жени при силнитѣ болѣжки припадатъ. Въ други случаи въ това време у болнитѣ се появяватъ прищевки за испразняване отъ доло и за испущаніе на пикочѣта, нъ по причина на силнитѣ болѣжки, които не даватъ да се напѣватъ, нито едното, нито другото е възможно. Но колкото и да сѫ силни болѣжкитѣ, тѣ, щомъ се покаже кръвта, се прекратяватъ или значително ослабватъ. А пъкъ у нѣкои жени болѣжкитѣ се продължаватъ съ сѣщата сила още нѣколко време и се прекратяватъ на слѣдующия день. Най-бѣтнѣ, има жени, у които болѣжкитѣ се продължаватъ всичкото време до гдѣто трае кръвотечението и даже подиръ това още нѣколко деня.

Причинитѣ на болѣжкитѣ при мѣсечнитѣ кръвотечения у разни жени сѫ различни: у едни жени болѣжкитѣ произхождатъ отъ нервното разстройство на матицата, у други произхождатъ отъ неправилната ѝ форма, отъ нейното искривяване и отклонение; най-сѣтнѣ, у трети е виновно хроническото възпаление на матицата или други нѣкои нейни страдания. Заради това лѣкуванieto на болѣжкитѣ при мѣсечнитѣ кръвотечения трѣба да бѣде отъ два вида: 1) да се улеснятъ болѣжкитѣ въ време на кръвотечението и 2) да се излѣкуватъ тѣзи страдания на матицата, отъ които произхождатъ болѣжкитѣ.

За да се избякуватъ страданията на матицата, които причиняватъ болѣжнитъ при мѣсечнитъ кръвотечения, се изисква лѣкарска помощъ; нѣ за да се облекчатъ болѣжнитъ при настѣпването на всѣко кръвотечение може да се достигне и съ домашне средство или съ прости аптекарски лѣкарства, съ които можемъ да се ползуваме, ако е невъзможно да се повина лѣкаря. Жената, щомъ като осѣти първитъ признаци за появяването на свонтъ обикновени болѣжки, трѣба тутакси да легне въ постелката. Тя трѣба да смене отъ себе си всичкитъ дрѣхы, козачета, корсетъ и други подобни нѣща, които стигатъ корема и притискатъ коремнитъ вътрѣшности къмъ матицата. Ако ли въ това време у жената има запоръ (кабусъ), тя не се е изпразнявала 1—2 дни, то тозъ частъ трѣба да си гуди промивателенъ клистиръ (отъ хладна вода съ масло или съ сапунъ); ако ли това е невъзможно, то трѣба да приеме очистително. Въ постелката тя трѣба да лежи на гърба си, колкото е възможно, спокойно; къмъ долната частъ на корема да турга топла пиширки или торбички, напълнени съ топла лайлай-кучка, съ овесъ или съ тритци. Ако ли отъ това болѣжнитъ не преминатъ, то трѣба да се тургатъ стѣкла съ горѣща вода, горѣщи припарки (лапа) или пиширки, наморсени въ горѣща вода и да се продължаватъ до тогава, до когато ослабнатъ болѣжнитъ. Ако ли и отъ това не преминатъ болѣжнитъ, то на болната жена може да ѝ се даде да пие валерианови капки (20 за веднажъ), лавровишневъ капки (15 за веднажъ) или Гофмански капки¹⁾ (5—8 въ половина чашка захарна вода). Може да се гуди и клистиръ съ топла вода отъ лайлай-кучка или отъ валерианови корени: една чорбина лажница лайлай-кучка или една чайна лажница дребно нарязанъ валериановъ коренъ се заливатъ съ една чаша врѣла вода, оставятъ да постоятъ около десетъ минути, процѣдватъ, малко ги истудиватъ и отъ това взематъ за клистиръ около половинъ стаканъ или три четвърти. Ако ли чрезъ частъ болѣжнитъ не ослабнатъ, може да се гуди още единъ клистиръ и да се повторъ приема на валериановитъ, лавровишневитъ или на Гофмановитъ капки. Всичкитъ тѣзи средства въ много случаи сѫ достаточни да прекратятъ болѣжнитъ, да ускорятъ появяването на кръвта и напълно да успокоятъ болната жена: като се стоили и испоти, обикновено жената заспива, а когато се събуди, тя се осѣща до толкова добръ, щото може да стане. За да не си истуди жената корема трѣба да го върже съ нѣщо топло — съ фанела, памукъ, вълнено платно и т. н.

Въ заключение трѣба да се каже, че биватъ случаи на болѣстно кръвотечение, гдѣто жена-

та може да се предпази отъ силнитъ болѣжки, ако ли до настѣпването на първитъ нѣмъ признаци, даже единъ денъ предъ появяването на кръвта, тя легне въ постелката и я чака.

Обществень животъ.

— Софийскитъ градскій кметъ, г. Пѣшовъ, е издалъ приказъ, съ който строго се запрещава внасянето и продаванието въ града на нездорѣли овощи. Нарушителитъ на този приказъ, освѣнъ гдѣто ще се глобяватъ споредъ закона, нѣ и ще имъ се унищожаватъ и намѣренитъ у тѣхъ нездорѣли овощи.

Желателно е, щото и другитъ общински управления да послѣдватъ незабавно примѣра на столичното управление. Извѣстно е отъ опитъ, че лѣтемъ населението най-много страда отъ разстройство на коремнитъ органи, предизвикано отъ лоша вода, нездорѣли овощи и плодове. Строгийтъ надзоръ върху това е въ състояние да намали болѣститъ и смъртността на населението.

— Цитираме отъ нѣкои български вѣстници тѣхнитъ оплаквания сръщу спомоществователитъ имъ:

— Умоляватъ се ония наши абонати, които не сѫ ни заплатили до сега, да побързатъ съ внасянето абонамента си; въ противенъ случай, ще бъдемъ принудени въ края на настоящия мѣсець — съ истичането на шестмесѣчното — да прекратимъ испращането на вѣстника на ония наши абонати, които не ни се издължатъ до тогава (Т. К.)

— Молимъ ония спомоществователи въ София на «Народний Гласъ», които не сѫ си платили спомоществованията до сега, да благоволятъ да си ги платятъ. Искаме да върваме, че тѣ нѣма да ни лакаратъ да ги каимъ, ние по име, чрезъ вѣстниците да ни се наплащатъ.

— Още 16 броя и «Славянинъ» свършва шестата си годишнина; за жалъ обаче нито $\frac{1}{4}$ часть отъ Г-да абонатитъ не сѫ си заплатили вѣстника, когото сѫ получавали редовно три пати въ седмицата. Писахме, молихме, никой не се отзовава, да си заплати вѣстника, за да не посрѣщаме спѣчки въ редовното му издаване. Работници, хартия, мастило, поща и др. и др. сичко изисква готови пари, а отъ гдѣ, когато Г-да абонатитъ не си плащатъ о време? Въ такъвъ случай, нека никому се не вижда чудно, за гдѣто българскитъ вѣстници не могатъ да трайтъ за дълго време. Ние пакъ молимъ ония Г-да, които не сѫ си заплатили вѣстника, да побързатъ съ заплащането му поне въ края на годината.

— Редакцията на в. «Здравие» се присѣдинява напълно къмъ тѣзи оплаквания.

¹⁾ Локмаръ-роху.

Мѣстна хроника.

— Първите матуритетни испити въ Варненската държавна реална Гимназия се състояха отъ 20 до 24 Юний въ присѣйствието на испитната комисиия, състояща отъ гг. преподавателитѣ, подъ предѣлтелство на министерскитѣ пратеници — г. Златарский. Екзаменитѣ се свършиха твърдѣ благополучно: всички 8 ученика свършиха по първий разрѣдъ, отъ които 6 даже съ отличие.

— «Одес. Новости» съобщаватъ, че Цариградскитѣ управители езабраили продаванието задъ граница на зеленчуци и плодове, понеже, вслѣдствие изнасянието имъ, тѣ много заскѣпватъ въ Цариградъ. Ами пашитѣ кокошки и масло не отиватъ ли въ Цариградъ, гдѣто се продаватъ по-евтино, отколкото въ Варна? Ний плащаме тука 5—6 гроша за ока мѣсо, 60 пари за една краставица, 16—18 гроша за една ока масло и т. н. Не трѣба-ли градското управление да се погрижи, щото потребнитѣ за животътъ продукти да бѣдатъ по-евтини? На стр. 31 въ в. «Здравие» бѣше казано нѣщо върху скѣпотията въ гр. Варна; тогава ний очаквахме, че ще се организира въ скоро време селскитѣ пазарѣ, на които продавачитѣ — селенитѣ ще иматъ непосредствено сношение съ купувачитѣ — гражданетѣ. Не знаемъ защо, иъ до сега този пазаръ не е направенъ, — даже градскитѣ съвѣти запрѣтватъ да се разнасятъ по къщитѣ, зарзаватъ и плодове. Тѣзи малки продавачи, като нѣматъ дюгени, продаватъ по-евтино, отколкото на пазаря, гдѣто търговцитѣ взематъ нечувани цѣни за първитѣ потребности въ животътъ. За кого, прочее, трѣба да се грижи градското управление: за търговцитѣ или за градското население? Мислимъ, че, въ името на послѣдното, можемъ да помолимъ мѣстното градско управление да вземе частъ-поскоро мѣрки за по-евтинъ животъ въ градъ Варна. —

— Нашитѣ бѣлѣжки (стр. 84) върху водоснабженieto не се взехъ до сега въ внимание. Холерата върлува въ Испания; у насъ г. Министръ предписва да се взематъ санитарнитѣ мѣрки, а трѣба-ли да се доказва, че водата има голѣмо влияние върху общественното здравие? Правимъ и това.

Лѣкарска корреспонденция.

№ 240. — Миризмата отъ устата повечето пѣти зависи отъ разваленитѣ зѣби, които трѣба да се изчистятъ и да се пломбиратъ (запушатъ) отъ единъ знающъ зѣбо-лѣкаръ. — Крѣвотечение отъ вѣицитѣ и изѣденieto имъ има различни причини, между които употребленieto

на живакътъ заема видно мѣсто. — Земете отъ аптеката равно количество стипца и берголетова солъ, отъ които една чайна лажича растопете въ една чаша вода и плакнете съ това 4—6 пѣти на день устата си.

№ 250. — Щомъ една болѣсть трае повече отъ 40 дня, тя е вече хроническа. Вашата болѣсть е излѣчима; държете се само за единъ докторъ и той ще Ви излѣчи; премѣняването на лѣкаритѣ вреди повече.

С М Ъ С Ъ.

— Распространението на холерата въ Испания възбужда сериозенъ страхъ не само въ западна, нъ и въ средня Европа; въ Италия, Франция, Германия и Австро-Унгария се взематъ сега енергични мѣрки на случай, ако би дошла азиатската гостенка отъ Пирнейскитѣ полуостровъ. Тѣзи мѣрки иматъ особено значение за насъ, защото отъ една страна тѣ ни защищаватъ, а на насъ повече остава да обърнемъ внимание на морската граница, презъ която болѣстьта може да бѣде пренесена направо отъ крайбрежието на Средиземното море.

Австрийското правителство пакъ турга въ дѣйствио санитарнитѣ правила и мѣрки, които ланската година тамъ сѣ били въ сила. Австрия веде голѣма търговия съ Испания и се страхува, че чрезъ Триестъ и другитѣ адриатически пристанища може да дойде холерата отъ тамъ съ стари парцали или съ други предмети. За това внасянието на стари парцали сега е съвсѣмъ запрѣтено, а за другитѣ предмети и за житницитѣ сѣ назначени карантинна и дезинфекция (обеззаразяване). Въ Унгария санитарнитѣ мѣрки, приети ланската година, не сѣ се отмянявали, а сѣ останали въ силата си и правителството, чрезъ своитѣ особенни чиновници, като се е въспоздавало отъ страхътъ на холерата, е подобрило здравословното състояние на градоветъ и селата. Делегатитѣ на правителството презъ зичата строго сѣ изпълнявали министерскитѣ предписания и сполучили, щото и населението, най-сетитѣ, съ охота да изпълнява правителственитѣ распоряждания.

Сѣщо така и Германското правителство се сѣрило да взема най-широки мѣрки за предпазването отъ холерата. Тѣзи мѣрки не се прилагатъ още, нъ всѣчко е готово и здравословната, тѣй да кажемъ, мобилизация може да бѣде сѣщо така извършена въ кратко време, както и военната. Германското правителство, споредъ послѣднитѣ официални извѣстия, е признало, че всичкитѣ немески пристанища въ Средиземното море сѣ заразени отъ холерата.

— Холерата въ Испания напредва и, както на всѣкадѣ, предизвиква смутъ въ населението. Почти половината отъ заболялитѣ умиратъ, а между това търговцитѣ въ Мадридъ сѣ се оплаквали предъ Краля си върху взетитѣ санитарни мѣрки, отъ които се стѣснява търговията имъ. Търговцитѣ сѣ затворили даже на три дни дюгениитѣ си и закачили по вратитѣ си черни флагове въ знакъ на протестъ, защото правителството не обръща внимание на оплакваната имъ. Разбира се, че тѣзи недѣли протестации ни чай-малко не повлияхъ на правителството, което енергично се бори съ холерата.

— Въ една отъ гостиницитѣ, въ Берлинъ, нагѣсто порцеланови употребяватъ се книжни паници (тазерки, пняти). Съдржателтъ на гостиницата, казватъ, намислялъ по-добра смѣтка подиръ всѣко употребление да ги хвърля и да ги заменяа съ нови. Слугитѣ се радвали че не се чупятъ, че не искатъ мисене и че сѣ по-леви отъ порцелановитѣ; а гоститѣ, които посеща-

вали тая гостиница, подиръ наддвѣнното, обичахъ да си взиматъ и паницитѣ, изъ които сж бѣли, за споменъ.

(Дом. № 6.)

— Профессоръ Вериго, въ Одеса, обръща вниманіе, че въ търговията продаватъ прованско масло, което е смѣсено съ просто сезанновото масло отъ *Sesamum orientale*. Профессоръ Вериго съобщава, че отъ 8 шишета масло, взети отъ разни дюкени, съ надписъ „extra superfine vierge clarifié“ (особенно превосходно, безъ укоръ ометено) отъ Марсалия, Грасъ и т. н., — само въ двѣ шишета маслото е било чисто прованско, въ останалитѣ — смѣсено съ сезанново масло.

Метеорологически бѣлѣжки.

Отъ 14 до 28 Юний 1885.

Времето е било много топло; средното число на барометра 75.3; средната температура край морето + 29, 5° Ц., най-голямата + 45° (въ 11 часа сутринта, на 23 Юний). Вѣтрове: на 20 и 21 — П. и на 25 — буря отъ ЮЗ. Дъждъ падна на 14, 15, 23, 25, 26 и 28 въ малко количество.

ОТЪ РЕДАКЦИЯТА. I. Гг. абонати, които сж получавали до сега в. «Здравие», изъ още не сж испроводили спомоществованията си, се умоляватъ: 1) да изпълнитъ задълженіята си или 2) да проведатъ обратно всичкитѣ получени до сега броеве. Въ противенъ случай ще бждемъ принудени да напечатаме въ 16 брой пмената на тѣзи абонати, които сж поръчили направо или чрезъ други лица да имъ се испраща «Здравие», за което до сега не сж заплатили.

II. Молимъ ония гг. абонати, които иматъ излизенъ 2 брой на в. «Здравие» (15 Януарий 1885) да ни го испратятъ, защото имаме нужда отъ него. —

III. Гг. абонатитѣ, които сж предплатили за първитѣ 6 мѣсеца, се умолятъ да внесатъ предплатата си за второто полугодие, щото испращаннето на вѣстника да слѣдва редовно.

IV. Записването на в. «Здравие» се продължава; новитѣ абонати ще получатъ всичкитѣ излизнали до сега броеве.

ОБЯВЛЕНИЯ.

ОБЯВЛЕНИЕ № 1525.

Министерството на Народното Просвѣщение обявява, че согласно чл. 9 отъ «закона за раздаване стипендии и пособия», прошенія за

стипендии или полустипендии въ среднитѣ учебни заведения въ Княжеството трѣбва да се подаватъ направо до директора на училището, въ което просителя е слѣдвалъ или иска да слѣдва ученіето си, и че всички прошения за тая цѣль, които се подадѣтъ направо въ министерството ще се оставятъ безъ послѣдствие.

ДОЛУПОДПИСАННИЙ ПРИЕХЪ ВЪ УПРАВЛЕНИЕТО СИ

аптеката на П. Сухоръ въ Варна

и купихъ прѣсни медикаменти отъ най-добро качество. — Всичкитѣ поръчки се изпълняватъ внимателно и акуратно.

(2—3)

В. К. КАСПРИЦКИЙ.

Излизъ отъ печатъ книгата:

Общодостѣпни свѣдения върху

СИФИЛИСЪТЪ (френга)

и мѣркитѣ за предпазване отъ него.

СЪДЪРЖАНИЕ: Нѣколко думи върху проституцията. Отъ д-ра Б. А. Окса. — Сифилисъ. Отъ д-ра Н. Петрова. — Влияніето на сифилиса върху намаляването на населеніето. По Фурнье. — Лѣкуване отъ сифилисъ. Отъ д-ра С. В. Григорова. — Предпазване отъ сифилисъ. Отъ д-ра Б. А. Окса. —

Цѣната на тази книжка е два гроша (40 стотинки), които могатъ да се испращатъ въ Варна, до редакцията на в. «Здравие» съ пощенски марки. За книжаритѣ отстъпка 20%.

Отъ 1-й Януарий настоящата година, въ София, продължава да излиза по веднѣжъ, въ началото на всѣки мѣсець, на 16 страници in 4°

„ДОМАКИНЪ“

илюстриранъ листъ за земледѣлие, индустрия и търговия.

Предплатна цѣна до 1-й Януарий 1886 година: За Княжеството 6 лева; за Тракия и други държави 7 лева.

Внасяніето предплатата изъ Княжеството може най-добре да става съ пощенски записъ, а за Тракия и др. държави — съ пощенски групове (възели). Освѣнъ това, абонатитѣ се приема въ Княжеството и отъ т. пощенски станции.

Молимъ, прочее, най-учтиво всички приятели и любители, на които лежи при сърце въздиганіето и процѣтиваннето на народното ни икономическо състояние, съ която цѣль се и издава «Домакинъ», да се потрудижъ за распространеніето му между народа, който, въ днешно време, има най-голяма нужда отъ подобни поучителни списания.

Въ редакцията се намиратъ всичкитѣ до сега излизли броеве, а така също и за продажъ цѣли тѣла отъ I. г. на «Домакинъ», съ цѣна по 2 лева.

Отъ редакцията на „Домакинъ“.